

William Somerset MAUGHAM

Phiên Toà Của Chúa

Dịch giả: Prusten

Họ bình tĩnh đứng đợi đến lượt mình, sự nhẫn nại đã là thói quen của cả ba người: họ đã tu luyện đức tính ấy trong suốt ba mươi năm qua với một ý chí không gì lay chuyển được. Cả cuộc đời họ thực chất chỉ là một sự chuẩn bị lâu dài cho giây phút này và giờ đây, họ đợi một kết cục, không tự tin - điều không thể được trong thời điểm long trọng này, nhưng ít ra là cũng tràn đầy hy vọng và không có vẻ gì là lo sợ cả. Họ đã chọn đi theo con đường hẹpnhưng là con đường chính đạo, trong khi những tội lỗi bày ra trước mắt họ sự quyến rũ ghê gớm của những cánh đồng đầy hoa: họ vẫn ngẩng cao đầu dù trái tim tan vỡ vượt qua mọi cám dỗ và giờ đây, sau cuộc trường chinh gian khổ, họ mong đợi nhận được phần đền bù cho mình. Không ai phải nói gì vì mỗi người trong họ đều biết được suy nghĩ của hai người còn lại, đoán được họ cũng có cùng một cảm giác của sự giải thoát đang thôi thúc tâm hồn của họ. Họ sẽ phải lo sợ biết bao nếu như họ đã mềm

lòng trước sự đam mê mà trước đây họ đã từng xem như không thể nào cưỡng lại được. Sẽ thật là điên khùng nếu như họ đã đánh đổi Cuộc sống Vĩnh hằng đang toả ánh hào quang trước mắt họ lấy một vài năm hạnh phúc ngắn ngủi. Cảm giác của họ cũng giống như của những người vừa thoát khỏi cái chết khủng khiếp không tin được rằng mình còn sống, nhìn nhau sửng sờ, chân tay run rẩy. Họ chưa từng làm một điều gì để phải ân hận và một lúc nữa thôi, khi những thiên thần hộ mệnh đến báo với họ là đã đến giờ của họ thì họ sẽ tiến lên, như họ đã từng đi qua thế giới giờ đây đã ở xa đằng sau họ, một cách thanh thản và tin tưởng rằng mình đã làm những gì cần phải làm. Họ đứng dẹp sang một bên, chỗ này rất đông người. Một cuộc chiến tàn khốc đang diễn ra và, từ nhiều năm nay rồi, những người lính thuộc mọi quốc tịch, vẫn còn ở vào buổi đầu của tuổi trẻ dũng cảm kéo về Toà án thành một hàng dài vô tận. Và trong hàng người ấy cũng có những phụ nữ, trẻ em, nạn nhân của bạo lực hay đáng buồn hơn là nạn nhân của đau khổ, của bệnh tật và đói kém. Và đám đông hỗn loạn ấy gây ra sự lộn xộn vô cùng trong những buổi phán xử của Đức chúa trời.

Chiến tranh cũng là một phần nguyên nhân sự có mặt của

ba bóng ma tái xanh đang run lập cập vì rét trong lúc chờ đợi lời phán xử cho số phận của mình này. Đúng vậy John và Mary đi trên một chiếc tàu bị trúng ngư lôi của tàu ngầm và thiệt mạng, còn Ruth thì đã kiệt sức bởi công hiến cho công việc một cách cao thượng bấy lâu nay và cô đã không thể nào chịu được cú sốc khi biết tin người đàn ông mình yêu đã chết, thế là cô đã tự tử. Thực ra nếu như John không cố cứu vợ thì anh đã có thể thoát chết. Anh rất ghét cô ta, từ ba mươi năm nay rồi nhưng chưa bao giờ anh ta không làm tròn nghĩa vụ người chồng của mình, ngay cả vào giờ phút gay cấn ấy anh cũng không hề nghĩ đến việc mình có thể hành động khác.

Cuối cùng thì các thiên thần cũng dẫn họ vào gặp Chúa trời. Thoạt đầu Chúa trời không để ý gì tới họ. Thật ra Đức Chúa đang bực mình. Trước đó đã có một nhà triết học vào châu, ông ta chết sau một cuộc sống khá dài với rất nhiều vinh sự và ông ta đã liều lĩnh nói thẳng với Đức Chúa rằng ông ta không tin rằng Đức chúa tồn tại. Thực ra nếu chỉ có thế thì Vua của mọi vị vua đã không nổi giận, cùng lắm cũng chỉ làm ông bật cười. Nhưng có lẽ là với một chút ác ý, nhà triết học đã viện ra những chuyện bất hạnh đã xảy ra trên trái đất để chất vấn Chúa Trời rằng

liệu Chúa có thực sự toàn năng và có lòng nhân từ vô biên không.

- Không ai có thể phủ nhận cái xấu - Nhà triết gia nói thêm với vẻ trịnh trọng - Nhưng nếu như Chúa không thể ngăn cản cái xấu thì Chúa không phải là toàn năng còn nếu như Chúa có thể ngăn được nhưng không muốn làm thì Chúa không thực sự có lòng nhân từ vô biên.

Tất nhiên lý luận này chẳng có gì mới lạ với Đấng tối cao cả nhưng Đức ngài chưa bao giờ nghiên cứu nó, vì đúng là Đức ngài biết tất cả các câu trả lời, riêng câu hỏi này Ngài lại chưa biết. Ngay cả Thượng đế cũng không thể làm hai nhân hai bằng năm được. Nhà triết học lại được thể đẩy xa hơn nữa lợi thế của mình, các đồng nghiệp của ông ta hẳn cũng sẽ làm như vậy. Rồi ông ta kết luận bằng một câu thật là ngớ ngẩn trong hoàn cảnh ấy:

- Tôi không thể tin ở Chúa trời nếu sức mạnh và lòng nhân từ của ngài không phải là vô hạn.

Có lẽ bởi vậy nên Thượng đế đã thở phào nhẹ nhõm khi quay sang ba cái bóng khiếm tốn nhưng tràn trề hy vọng. Người sống với thời gian tồn tại chỉ rất ngắn ngủi, nói đã rất nhiều rồi nhất là khi nói về chính bản thân mình, còn người đã chết, vì có cả vĩnh hằng trước mắt, nên lại rất

rườn ra đến nỗi người phải có sự kiên nhẫn của thiên thần mới có thể tỏ ra lịch sự chú ý nghe họ nói. Câu chuyện ba người đó kể có thể được tóm lược lại như sau:

Cho đến trước ngày John gặp Ruth thì John và Mary đã lấy nhau được năm năm, họ yêu nhau như bao cặp vợ chồng hạnh phúc khác với tình yêu chân thành và sự tôn trọng lẫn nhau. Khi đó Ruth mới mười tám tuổi, kém John mười tuổi, cô có sự quyến rũ và vẻ yêu kiều của một con thú non kết hợp với một sắc đẹp lộng lẫy. Tâm hồn cô rất trong sáng cũng như thân thể cô vậy và trong sự háo hức được biết hạnh phúc tự nhiên của cuộc sống, lẽ ra cô đã đạt được đến mức sự cao thượng của tâm hồn hoà quện với sắc đẹp làm một. John và cô, phải lòng nhau, yêu nhau say đắm nhưng tình yêu của họ không phải là thứ tình yêu tầm thường. Nó đẹp đến mức họ nghĩ tất cả mọi chuyện trên đời này đều chỉ có một ý nghĩa là dẫn tới địa điểm, đến thời gian họ đã gặp nhau. Họ yêu nhau như Daphnis và Chloé, như Paolo và Francesca. Nhưng họ đã đau khổ đến rụng rời khi nhận ra rằng tình cảm của họ bị chia xẻ. Cả hai đều có ý thức của lẽ phải, họ tôn trọng nhau cũng như tôn trọng những giá trị mà người ta đã khắc vào não họ và họ tôn trọng xã hội xung quanh họ. Tại sao anh lại

có thể đi quyến rũ một cô gái ngây thơ trong trắng cơ chứ? Và cô, tại sao cô lại có thể cho phép mình có quan hệ với một người đàn ông đã có gia đình? Rồi họ lại phát hiện ra rằng Mary đã phát hiện ra tình cảm giữa họ. Lòng tin mà Mary vẫn dành cho chồng nay đã bị lung lay, rồi trong cô xuất hiện những trạng thái tình cảm mà cô chẳng bao giờ lại nghĩ là mình sẽ có: ghen tuông, sợ bị bỏ rơi, tức giận vì quyền lực của mình đối với trái tim John bị đe dọa và một ý nghĩ lạ trong thâm tâm đau đớn hơn cả tình yêu. Cô có cảm giác nếu như John bỏ cô thì cô sẽ không thể nào sống nổi. Thế nhưng cô biết rằng tình yêu đã tự đến với John chứ không phải anh chủ tâm tìm kiếm nó. Cô không trách móc gì anh cả, chỉ cầu khẩn Đức chúa trời cho mình sức mạnh để chịu đựng và khóc thầm cay đắng. John và Ruth chứng kiến cô tàn lụi héo hắt đi trước mắt họ. Cuộc đấu tranh lâu dài và đau đớn. Đôi khi, trong lúc quên đi ý thức, họ tưởng như không thể nào cưỡng lại được sự đam mê hừng hực trong họ. Thế nhưng họ lại đã cưỡng lại được. Họ đã chống lại cái xấu như là Jacob đã chống lại tiên nữ do Thượng đế cử xuống và cuối cùng họ đã chiến thắng. Trái tim tan nát nhưng tự hào vì đạo đức của mình, họ đã chia tay nhau. Họ hiến dâng cho Thượng đế hy vọng hạnh phúc, tình yêu cuộc sống và cái đẹp của đời.

Ruth đã quá yêu John và chẳng thể nào yêu ai được nữa. Trái tim hoá đá, cô quay về với Chúa và với những việc thiện. Cô làm việc không mệt mỏi: chăm sóc người ốm, giúp đỡ người nghèo, thành lập những trại trẻ mồ côi, điều hành những tổ chức từ thiện. Và dần dần, sắc đẹp mà cô chẳng còn bận tâm đến nữa cũng tàn phai và nét mặt cô cũng trở lên cứng rắn như trái tim cô vậy. Nguyên tắc sống của cô rất cứng rắn, ngay cả lòng tốt của cô cũng có nguyên tắc vì nó bắt nguồn từ lý trí chứ không phải là từ trái tim, cô trở thành độc đoán, cố chấp và hay thù oán. Về phía John, cam chịu nhưng ủ ê và trở thành dễ cáu kỉnh, anh buồn chán chờ đợi cái chết đến giải thoát cho mình. Đối với anh, cuộc sống đã mất ý nghĩa, chính chiến thắng có được bằng bao cố gắng ấy đã huỷ diệt anh, anh chỉ còn có một tình cảm duy nhất đó là căm thù, âm thầm căm thù vợ mình. Rất ân cần, tử tế, anh luôn luôn cư xử với vợ như một người đàn ông tốt, một con chiên ngoan đạo. Nói tóm lại, anh làm đúng nghĩa vụ của mình.

Mary, người vợ chung thủy không chê vào đâu được, tỏ ra rất độ lượng - phải công nhận là điều hiếm có trên đời. Chẳng bao giờ cô nghĩ đến việc trách móc chồng về lỗi lầm của anh. Thế nhưng cô lại không thể chịu được ý nghĩ rằng chính anh đã hy sinh hạnh phúc của mình cho cô. Cô

trở nên buồn rầu, quàu quạu. Mặc dù cô rất hối hận nhưng cô không thể nào ngăn mình nói với anh những điều mà cô biết sẽ làm anh bị tổn thương. Cô sẵn sàng hy sinh bản thân mình cho anh nhưng cô không thể cho phép anh có thể có một khoảnh khắc nào đó hạnh phúc trong khi chính cô đau khổ đến muốn chết đi. Giờ đây họ đã toại nguyện: cả cô và cả hai người kia nữa. Cuộc đời ảm đạm, nhàm chán của họ nay chỉ còn là dĩ vãng, họ đã không phạm tội gì và giờ đây giờ phút được bù đắp đang đến gần.

Khi họ kết thúc câu chuyện về đời họ, tất cả xung quanh đều lặng đi, sự yên lặng lan ra cả bầu trời.

“Cút ngay!” những lời ấy đã chực lên môi Đức chúa trời nhưng Ngài không nói ra vì sự dung tục không phù hợp với khung cảnh long trọng xung quanh. Vả lại, một sắc lệnh như vậy chưa nói được rõ cái bản chất của vấn đề. Vàng trán Đấng tối cao cau lại. Có phải là vì một kết cục như thế này mà Ngài đã cho mặt trời mọc lên từ mặt biển mỗi sáng và cho tuyết lấp lánh trên đỉnh những ngọn núi? Có phải vì một kết cục như thế này mà các dòng suối ca bài ca hân hoan khi chảy từ trên cao xuống và lúa mì đung đưa trong gió chiều? “Đôi khi ta cũng có cảm giác, Đức chúa trời thâm nghĩ, những ngôi sao tỏa sáng tuyệt vời

nhất của mình khi chúng soi mình vào một cái rãnh đầy bùn.”

Nhưng ba cái bóng đang đứng trước Ngài và họ đã giải bày câu chuyện của đời họ, với tí chút về tự phụ. Cuộc đấu tranh đã rất vất vả nhưng họ đã hoàn thành sứ mệnh của mình. Đức Thánh thối khế, như thể để thối tắt một ngọn diêm, và xung quanh ba bóng hồn đáng thương chẳng còn gì cả. Đức Ngài đã chuyển họ đến chốn hư không.

- Ta vẫn thường tự hỏi tại sao con người cứ nghĩ ta coi trọng những lầm lạc trong cuộc sống gia đình đến như vậy. Nếu như họ đọc kỹ những bài giảng của ta thì họ sẽ thấy rằng ta luôn luôn chiêm chước cho cái điểm yếu đặc biệt này của con người.

Rồi Ngài quay sang nhà triết học - ông ta vẫn đang đợi câu trả lời cho những lý luận của mình.

- Chắc nhà người cũng phải công nhận rằng trong trường hợp này ta đã kết hợp một cách hoàn hảo sức mạnh toàn năng và lòng nhân ái vô biên của ta chứ?

Prusten dịch